Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Santos Tolosa Uria

Gaintza, Gipuzkoa (1920)

Aurkibidea

Biografia

1920an jaioa Gaintzako Arrieta baserrian, Aita Altzakoa eta ama Oteñe baserrikoa zituen; 5 anai-arreba ziren sendian. Eskolan Gaintzan ibili zen jaunartzea egin zuen arte. 14-15 urterekin Durangoko jesuitetara joan zen ikasketak egitera. Gerra hasi zenean, Durangon zegoen eta une latzak bizi zituen han: jesuiten kapera bonbardatu eta jende ugari hil zen bertan. Santosek zortea izan zuen eta jesuitetako baten arrebaren etxera joan zen Trabakua baserrira beste lagun batzuekin batera; 7 hilabete egin zituen bertan etxekoekin harremanetan jartzerik gabe. Erretiratu arte Beasaingo CAF lantegian aritu zen lanean.

Zintak

GTZ-001

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2010-10-06
- **Iraupena**: 58 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Arteaga, Karmele

Pasarteak

1. Baserria markes bati erosi zioten

- **Erref**: GTZ-001/002
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:02:25. **Bukatu**: 00:03:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Baserrian ganadua zuten, behiak. Hasieran maizterrak ziren baina gerra hasi zenean baserria erosi egin zuten. Nagusia San Millaneko markesa zen.

Transkripzioa
- Eta hemen, Arrietan, basarritik bizi ziñeten.
- Bai, urte askon, bai.
- Zer zeukezuen, ganadue?
- Ganaue, bai.
- Ze ganadu eukitzen zenuen?
- Behik
- Behiek?
- Behiek.
- Esnetako o?
- Bai, garai hartan...
- Haragitako?
- Haragitan'e, zer, nahastuta.
- Aja, etxean zu...
- [...] ni, arten ez zeon razaik eta, ez, ez zeon.
- Zuek... etxe hau zuena zan ala errenterok ziñaten?
- Gero erosi, gero erosita dao.
- Aurretik errentero izanda.
- Bai, bai. Gerra, gerra hasi zanen erosita.
- A! Gerra garaien erosi zenduen?
- Bai, hasita [...] eta nausik saltzea jarri zittun, maizterrak gerraako dirue emateko saldu in zittun basarrik.
- Eta nausie zer zan Gaintzakoa?
- Ez, ez, ez [...] markesa o.
- Markesa?
- "Marques de San Milan o San Milian". Bai.
- Aa. Baserri bat baiño gehiyo izango zittun hemen.
- Bai, hemen, hemen hau bakarrik.
- Hau bakarrik zan berea?
- Bai.
- Aa.

2. Ordiziako azokara joaten ziren saltzera

- **Erref**: GTZ-001/003
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:03:51. **Bukatu**: 00:06:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Gazta egiten zuten etxean eta Ordiziako azokara saltzera eramaten zuten. Oinez joaten ziren, astoarekin. Babarrunak eta gaztainak ere eramaten zituzten. Tartean norbaitek parte hartzen du. Gurdi bideak zeuden garai haietan.

Transkripzioa
- Esan dezu behiek eukitzen zittuzuela, esne saltzea ta juten ziñeten?
- Ke ba! Ba! Gazta in ta..
- Gazta itten zenuen?
- Bai.
- Eta etxeako ala saltzeko?

- Saltzeko.
- Saltzeko.
- Saltzeko.
- Nora saltzen zan ordun?
- Orduun Ordizin perien, perin.
- Peria. Gaiñantzen ez zenuen etxe jakiñik o dendaik o eukitzen?
- [...]
- Ez?
- Perie.
- Peria. Hemendikan Ordizia oiñez.
- Bai, hemendik Ordizia astookin.
- Astoa hartuta. Ze gehiyo eamaten zenduen, gazta ta ze gehiyo?
- Ba sobraik balin bazeon, babarruna pixkat eta...
- Laguntzailea: Gaztaiñe´re igual...
- Gaztaiñea, gaztaiña denboran gaztaiñea're bai.
- Eta Ordizia juteko ze ordutan ateatzen ziñeten hemendik? Goizo jun beharko zenduen ba?
- E?
- Goizo jun beharko zan ba.
- Batzutan negun, negun ahal zan lekutik, hemendio. Horrea're Zaldibi, baiño Ordizia're bai.
- Zaldibiko kruzea ateatzen sienten?
- Bai, bai.
- Bide bat baiño gehio zien?
- E?
- Gaur bezela bide bat baiño gehio zien?
- Bai, bai, bai, bai, bazien.
- Bat Zaldibia juten zana...
- Zaldibia bat, bai.
- Eta?
- Zaldibia hemen goitik behera zuzenen jun.
- Eta beste aldetik´e bazeon jutea, Larraitz aldea?
- L.: Ez, ez.
- Ez.
- Ez?
- L.: Baiño bidea hau ez zeon arten, hor [konpontzen] ai dana, ez zeon bide hau, zeon bidea, hola, ba, bidetxurre, zea.
- Bai.
- L.: Gurdi bidea.
- Gurdi bide hoi.
- L.: Eske bidea gero... nik aitzez, ez?
- Geroa indakoa?
- Gero, bai. Gerra, gerra hasi zanen handio horrea. Kamiñoa're gerra hasi zanean in zan.

3. Lasto argia Ordiziako bidean laguntzeko

- **Erref**: GTZ-001/004
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:06:00. **Bukatu**: 00:07:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Azokara goizean goiz joaten ziren eta lasto argia eramaten zuten. Argi hura nola egiten zuten azaltzen du.

4. Ordiziako azokan saldu ondoren ardoa erosten zuten

- **Erref**: GTZ-001/005
- **Iraupena**: 0:02:51. **Hasi**: 00:07:04. **Bukatu**: 00:09:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Ordiziako azokan ez zuten leku jakinik, edozein lekutan jartzen ziren. Produktuak lurrean jartzen zituzten. Han egoteko ez zuten ezer ordaintzen. Bueltakoan, zahagian ardoa ekartzen zuten. Zahagia zer zen azaltzen du.

5. Saltzaileak Gaintzara iristen ziren

- **Erref**: GTZ-001/006
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:09:55. **Bukatu**: 00:12:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Normalean babarrunak jaten zituzten. Arrainik ez. Zezina ere izaten zuten. Txerria ere hiltzen zuten. Gaintzara saltzaileak iristen ziren ogiarekin eta. Zaldiz etortzen ziren. Arraina ere ekartzen zuten, saskitan sartuta. Txitxarroak eta horrelakoak jaten zituzten. Angulak ere saltzen zituzten.

6. Baserriko sagarrekin sagardoa egiten zuten

- **Erref**: GTZ-001/007
- **Iraupena**: 0:04:36. **Hasi**: 00:12:58. **Bukatu**: 00:17:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Baserrian sagar gutxi batzuk izaten zituzten, errezil sagarrak, merkalinak,... Sagardoa egiten zuten. Auzokoen dolarea erabiltzen zuten, eta kimikarik erabili gabe egiten zuten. Barrikatan gordetzen zuten. Sagarra eskuz biltzen zen. Dolarea erabiltzeagatik ordaindu egin behar zen.

7. Ordiziako azokan jende asko; astoa non uzten zuten

- **Erref**: GTZ-001/008
- **Iraupena**: 0:03:12. **Hasi**: 00:17:34. **Bukatu**: 00:20:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Azokan diru gehienak gaztainekin lortzen zuten. Ordiziako azoka jendez beterik egoten zen. Inguruko herrietako jendea izaten zen. Astoa uzteko leku berezia egoten zen, "asto kalea". Garai haietan egun osoan egoten zen feria.

8. Durangoko Jesuiten ikastetxean ikasi eta lana egiten

- **Erref**: GTZ-001/009
- **Iraupena**: 0:03:13. **Hasi**: 00:20:46. **Bukatu**: 00:23:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Eskolan denbora gutxi ibili zen. Gaintzan eskola bazegoen. Gerra hasi zenean 16 urte zituen. Gero Durangora joan zen ikastera, Jesuiten eskolara. Durangon euskaraz ere ez zuen ulertzen, bizkaitarrez hitz egiten zutelako. Ez zuen asko ikasi, lan handia egin behar izaten zuen.

9. Bonbardaketak Durangon gerra garaian

- **Erref**: GTZ-001/010
- **Iraupena**: 0:03:24. **Hasi**: 00:23:59. **Bukatu**: 00:27:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Durangoko jesuitetan zegoela, gerra hasi zen eta bertan egon beharra tokatu zitzaion. Asko gogoratzen ditu egun haietako bonbardaketak. Egun haietako oroitzapenak azaltzen ditu. Hirugarren egunean, Mallabiko Trabakua baserrira eraman zituzten, eta han zazpi hilabete egin zituen.

10. Gaintzako elizan bonba bat erori zen gerra garaian

- **Erref**: GTZ-001/013
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:31:28. **Bukatu**: 00:33:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra garaian, Gaintzako elizako (ikus mapan) bobeda apurtu egin zuten, Orendaindik botatako bonba batekin. Orendainen militarrak zeuden eta Gaintzan gorriak.

11. Etxean garia egiten zuten

- **Erref**: GTZ-001/017
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:42:01. **Bukatu**: 00:44:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Etxean garia egiten zuten, artoa ere bai. Garia jotzea etxekoek egiten zuten. Garia eta artoa nola biltzen zituzten azaltzen du. Artoa taloa egiteko edo ganaduari emateko erabiltzen zuten.

12. Gaintzako kaminoa CAFeko langileek egin zuten

- **Erref**: GTZ-001/019
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:47:26. **Bukatu**: 00:48:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Goierriko lantegiak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:
Beasaingo CAF lantegia itxita egon zen garai batean bertako langileek Gaintzako errepidea egin zuten.

13. Garai bateko ontziak gordetzen ditu

- **Erref**: GTZ-001/023
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:54:04. **Bukatu**: 00:55:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Garai batean erabiltzen ziren ontziak erakusten ditu, eta nola erabiltzen zituzten azaltzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-25

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com